

## **Inovația ”președintelui ad interim” al Consiliului Superior al Magistraturii - de la seducția salvării la eșecul și decăderea instituțională**

Subsemnatele,  **judecător Gabriela Baltag și judecător Evelina Oprina**, înțelegem să aducem la cunoștință publică opinia noastră cu referire la recenta situație juridică generată în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii prin vacantarea funcției de președinte al CSM.

Prin Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 s-a decis *ca, în raport de soluția Secției pentru Judecători prin care nu s-a desemnat niciun candidat pentru funcția de președinte al Consiliului Superior al Magistraturii, funcția de președinte să se exercite ad interim, până la alegerea unui nou președinte, de către președintele în funcție, dacă, până la data de 06.01.2022 inclusiv, nu se alege un nou președinte.*

Această soluție, oricât de inovatoare ori seducătoare pare a fi fost în contextul derulării alegerilor pentru funcția de președinte CSM în anul 2022 și al frământărilor interne în jurul potențialei persoane ce ar fi putut ocupa această funcție în ultimul an al mandatului actualului Consiliu, este din punctul nostru de vedere neconformă cu prevederile constituționale și legale și generează o serie de vulnerabilități, cu importante consecințe pe planul tuturor raporturilor și relațiilor în care se manifestă Consiliul Superior al Magistraturii.

Prezenta analiză se dorește a fi una cu caracter pur tehnic și juridic și fără tangență cu tulburările generate de insatisfacția personală a membrilor votanți cu privire la persoanele cu vocație la funcția de președinte CSM, potrivit Constituției României și fără niciun fel de aversiuni, astfel cum în mod frivol și perfid se vor căuta ulterior justificări acestui demers. Argumentația de față este una științifică, cu aplicarea cât mai riguros posibil a metodelor de interpretare a normelor juridice și mai presus de clandestinul, excesele ori rizibilul pe care în ultimii ani am avut neșansa de a le trăi.

Cele două paliere de analiză a neconformității Hotărârii Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 cu dispozițiile constituționale și legale vizează: 1) inadmisibilitatea procedurii

interimatului pentru asigurarea funcției de președinte al Consiliului Superior al Magistraturii; 2) o interpretare artificială a textelor legale, prin excedarea rațiunii legiuitorului constituant.

**1. Primul palier de analiză** este circumscris inadmisibilității aplicării procedurii interimatului pentru asigurarea funcției de președinte al Consiliului Superior al Magistraturii.

(i) Astfel, ipoteza interimatului consfințită prin Hotărârea Plenului nr. 211/16 decembrie 2021 nu are suport legal întrucât **unica situație de interimat** reglementată de Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii [art. 57 alin. (2) și (3)] vizează cazul în care încetează calitatea de membru al Consiliului Superior al Magistraturii înainte de expirarea mandatului. Într-o asemenea ipoteză, ***“până la alegerea unui nou membru, interimatul va fi asigurat de judecătorul sau procurorul care a obținut numărul următor de voturi în cadrul alegerilor desfășurate potrivit art. 8 alin. (3) sau art. 13 ori, după caz, art. 19. În cazul prevăzut la alin. (1), persoana aleasă pentru ocuparea locului vacant își exercită calitatea de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru restul de mandat rămas până la expirarea termenului de 6 ani”***.

Această situație nu este, însă, incidentă în cazul constatării vacanței funcției de președinte CSM, ipoteză pentru a cărei reglementare există o normă specială și expresă cuprinsă în art. 24 alin. (6) coroborat cu art. 24 alin. (2) din Legea nr. 317/2004, potrivit cu care ***“în caz de vacanță a funcției de președinte sau de vicepreședinte se aplică procedura prevăzută la alin. (2)”***, respectiv organizarea de alegeri în cadrul Secției corespunzătoare pentru desemnarea candidatului în funcția devenită vacantă.

Prin urmare, întrucât legea reglementează în mod expres condițiile și procedura în care se activează interimatul, înseamnă că în oricare alte ipoteze prevăzute de lege, care au un alt obiect de reglementare, un asemenea instrument nu poate fi incident, voința legiuitorului fiind precis și clar exprimată cu privire la situațiile de activare a acestei proceduri excepționale. Cu alte cuvinte, nu poate fi extins câmpul de aplicare al unei norme speciale și la alte situații pe care legiuitorul nu le-a avut în vedere, soluție logică în mecanismul oricărei interpretări sistematice a normelor legale.

Și aceasta cu atât mai mult cu cât, în cazul constatării vacanței funcției de președinte CSM, legiuitorul a reglementat o procedură clară, explicită și neinterpretabilă, astfel cum am evocat deja.

Așadar, sub nicio formă nu se poate susține că procedura interimatului ar putea fi aplicabilă în cazul vacanței funcției de președinte CSM întrucât:

- ipoteza vacanței funcției de președinte CSM cunoaște o reglementare specială și expresă, respectiv desemnarea unui candidat de către Secția pentru Judecători a CSM;

- în prezența unei reglementări legale explicite nu poate fi aplicată nicio altă instituție (interimat, delegare, etc.), recurgerea la un alt mecanism putând fi făcută doar atunci când legea nu ar fi reglementat procedura de urmat pentru situația vacantării funcției de președinte CSM;

- procedura interimatului expres prevăzută pentru ipoteza încetării calității de membru CSM înainte de expirarea mandatului nu poate fi extinsă prin analogie și la situația vacantării funcției de președinte CSM.

- ambele reglementări (atât cea privind încetarea calității de membru CSM înainte de expirarea mandatului, cât și cea a vacanței funcției de președinte ca efect al nedesemnării niciunui candidat pentru funcția de președinte) sunt cuprinse în același act normativ, respectiv Legea nr. 317/2004, ceea ce înseamnă, că regulile de interpretare logică, sistematică, etc. trebuie să se realizeze în primul rând circumscris acestuia, în descifrarea și înțelegerea exactă a concepției legiuitorului, dar și a sensului normelor juridice.

(ii) Nu s-ar putea susține cu temei că, totuși, în cazul eșuării alegerilor pentru desemnarea candidatului pentru funcția de președinte CSM, ar fi posibilă activarea mecanismului interimatului, concepția legiuitorului constituant privind durata mandatului de 1 an pentru funcția de președinte CSM fiind aceea de a asigura rotația membrilor judecători la președinția Consiliului Superior al Magistraturii (numărul acestora fiind mai mare decât numărul anilor de președinție dintr-un mandat întreg) și nicidecum inventarea unor artificii juridice pentru acoperirea unor situații pe care legiuitorul nu le-a urmărit. De altfel, interpretarea extensivă ar fi permisă numai dacă între formularea textului legal interpretat și

cazurile din practică la care se aplică acesta nu există concordanță, în sensul că **formularea textului este mai restrânsă decât intenția reală a legiuitorului**. Însă, în ipoteza în analiză, intenția legiuitorului este clară, iar formularea textului este cuprinzătoare, astfel încât nu poate fi aplicată interpretarea extensivă nici prin metoda analogiei și nici a argumentului a fortiori.

(iii) Deși s-ar putea susține că nu există o obligație a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii de a alege în funcția de președinte pe unul dintre membrii Consiliului, în realitate o asemenea susținere ar fi lipsită de orice suport juridic întrucât, pe de o parte, rațiunea consfințirii de către chiar Curtea Constituțională a acestui raționament prin Decizia nr. 194/2013 este circumscris analizei sintagmei *“neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a atribuțiilor în Consiliu”* strâns legată de mecanismul revocării din calitatea de membru CSM de către adunările generale de la nivelul instanțelor. Or, în cauza de față, problematica în discuție vizează exercitarea dreptului de vot de către fiecare membru, în cadrul Secției, prin alegerea unui candidat, pe baza propriilor convingeri, și nicidecum impunerea unui candidat ca efect al unor presiuni, care să afecteze independența, libertatea și siguranța membrului în exercitarea drepturilor și a obligațiilor care îi revin potrivit Constituției și legilor.

Împrejurarea că fiecare membru al Secției pentru Judecători are obligația de a face o alegere pentru desemnarea unui candidat la funcția de președinte CSM nu înseamnă o încălcare a independenței și libertății individuale în exercitarea mandatului de membru CSM, ci tocmai o circumscriere a obligațiilor care îi revin potrivit Constituției și legilor. În plus, Curtea Constituțională însăși a reținut în considerentele Deciziei nr. 196/2013 că, *în activitatea individuală, membrul Consiliului trebuie să se bucure de o reală libertate de gândire, expresie și acțiune, astfel încât să-și exercite mandatul în mod eficient*. Or, exercitarea eficientă a mandatului de membru CSM presupune nu numai invocarea drepturilor aferente, ci mai ales a obligațiilor ce circumscriu un astfel de mandat, una dintre obligații constând în luarea tuturor măsurilor pentru asigurarea funcționării corespunzătoare a Consiliului și evitarea blocării activității acestuia.

Apreciem că, la adăpostul libertății de gândire, expresie și acțiune care caracterizează mandatul de membru CSM nu se poate manifesta un vot deliberat de respingere a oricărui

candidat la funcția de președinte CSM, întrucât, procedând într-o asemenea manieră, se nesocotesc înseși litera și spiritul Constituției care impun rotația membrilor, fără ca aceștia să poată nega ori lăsa fără substanță posibilitatea constituțională a oricărui membru cu vocație la o asemenea funcție de a o ocupa. Așadar, propriile convingeri ale membrilor CSM în evaluarea candidaturilor la funcția de președinte CSM sunt subordonate în acest caz și trebuie să se manifeste în cadrul și limitele fixate de Constituție, respectiv de exercitare corectă a dreptului de a alege dintre persoanele cu vocație la o asemenea funcție, numai o asemenea conduită răspunzând unui exercițiu eficient al mandatului de membru CSM.

În plus, respectarea prevederilor Constituționale nu poate constitui o presiune la adresa membrului CSM.

Pe de altă parte, nu se poate susține ca fiind o exercitare eficientă a mandatului de membru CSM îndepărtarea de la rațiunea legiuitorului constituant de asigurare a principiului rotației membrilor Consiliului la președinția instituției, numai astfel putând fi interpretată dispoziția care instituie durata mandatului de președinte CSM de 1 an, ce nu poate fi reînnoit.

(iv) Un argument în plus în sensul inaplicabilității procedurii interimatului la care s-a apelat prin Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 rezultă și din prevederile art. 24 alin. (5) din Legea nr. 317/2004, potrivit căreia *“în lipsa președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, atribuțiile prevăzute la alin. (3) și (4) se exercită de vicepreședinte”*. Aceasta înseamnă că, ori de câte ori se ivește situația de imposibilitate de prezență a președintelui CSM, atribuțiile acestuia prevăzute la alin. (3) și (4) ale art. 24 sunt preluate de vicepreședintele Consiliului.

Sintagma *“în lipsa președintelui CSM”* trebuie interpretată în sens larg, de vreme ce legiuitorul nu a înțeles să-i limiteze în mod expres câmpul de aplicare. Și, desi s-ar putea susține că alin. (5) al art. 24 din Legea nr. 317/2004 ar fi incident doar în ipoteza în care funcția de președinte CSM este ocupată, însă președintele nu este prezent, apreciem că textul devine aplicabil și pentru intervalul de timp necesar pentru rezolvarea vacanței funcției de președinte.

Prin urmare, subsumat normei legale evocate trebuie circumscrisă și ipoteza expirării mandatului președintelui CSM, fără a se stabili un succesor legal, alin. (5) al art. 24 fiind singura

dispoziție legală care reglementează juridic instrumentul asigurării continuității instituționale. Atât timp cât membrul desemnat drept președinte CSM interimar are un mandat expirat, în condițiile în care prelungirea sau reînnoirea mandatului său este exclusă de logica textului constituțional, iar vicepreședintele Consiliului a fost validat de Plenul CSM, înseamnă că vicepreședintele are deja un mandat valabil.

Deși alin. (6) al art. 24 din Legea nr. 317/2004 reglementează ipoteza vacanței funcției de președinte și pare că exclude incidența alin. (5) al aceluiași text, în realitate, norma înscrisă în alin. (5) al art. 24 constituie, chiar și topografic interpretând textele, norma cu caracter general față de cea din alin (6) al art. 24 (care este subsecventă și care are un câmp restrâns de aplicare), ceea ce înseamnă că are aplicabilitate ori de câte ori se constată o lipsă temporară din funcție a președintelui CSM. Căci vacanța funcției de președinte CSM nu poate avea decât caracter temporar, întrucât, o asemenea situație atrage în mod obligatoriu declanșarea de noi alegeri până la desemnarea candidatului pentru o asemenea funcție, în concepția legiuitorului constituant neexistând ipoteza nealegerii unui președinte. Așadar, până la rezolvarea situației de vacanță a funcției de președinte CSM, ceea ce implică curgerea unei perioade considerabile de timp, lipsa președintelui va fi complinită prin incidența prevederilor alin. (5) al art. 24.

De altfel, se observă că alin. (5) al art. 24 din Legea nr. 317/2004 nu este susceptibil numai de interpretarea restrictivă, în sens de absență a președintelui CSM în condițiile în care funcția este ocupată, întrucât textul legal nu instituie o asemenea distincție, iar *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*.

Nici încălcarea principiului separării carierelor nu ar putea fi reținut în ipoteza recunoașterii calității vicepreședintelui CSM de a înlocui președintele până la momentul rezolvării situației de vacanță a funcției de președinte CSM întrucât, pe de o parte, *deși principiul separării carierelor ține de statutul celor două magistraturi, având caracter de normă generală, el nu are o consacrare constituțională, astfel că poate suporta derogări prin norme cu caracter special*, astfel cum a reținut chiar Curtea Constituțională prin Decizia nr. 547/2020 (publicată în Monitorul Oficial nr. 753 din 19 august 2020). Iar, pe de altă parte, atribuțiile președintelui pe care legea le dă în competența vicepreședintelui în cazul lipsei președintelui [prevăzute la alin.

(3) și (4) din art. 24 din Legea nr. 317/2004] nu vizează gestionarea carierei judecătorilor ori organizarea și funcționarea instanțelor (aspecte circumscrise efectiv principiului separării carierelor), ci au în vedere doar îndrituiri comune tuturor membrilor, de asigurare a continuității funcției și activității generaliste a Consiliului.

(v) Mai mult decât atât, o altă neregularitate se desprinde și din modalitatea în care a fost adoptată Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 sub aspectul competenței Plenului de desemnare a unui membru judecător în calitate de președinte CSM pentru perioada ulterioară expirării mandatului ce s-a încheiat la data de 06.01.2022. Astfel, procedura de stabilire de către Plenul CSM a unui membru judecător în calitate de președinte CSM interimar reprezintă o adăugare, printr-un act administrativ subsecvent, la dispozițiile constituționale și legale, speciale și explicite, care reglementează în mod clar procedura de desemnare a candidatului pentru funcția de președinte CSM, precum și durata mandatului acestuia.

De altfel, este inexplicabilă și fără precedent ocolirea competenței exclusive a Secției pentru Judecători în gestionarea procedurii de desemnare a candidatului pentru funcția de președinte CSM în condițiile în care, potrivit art. 24 alin. (6) din Legea nr. 317/2004, *“în caz de vacanță a funcției de președinte sau de vicepreședinte se aplică procedura prevăzută la alin. (2)”*, text care nu presupune implicarea Plenului CSM. La acestea se mai adaugă și intervalul considerabil de timp pe care Secția pentru Judecători îl avea la dispoziție pentru deblocarea situației generate, în condițiile legii și conform cutumei existente la nivelul CSM, de validare a unui alt membru judecător în funcția de președinte în afara celor care au deținut anterior o asemenea funcție.

De altfel, nu lipsite de relevanță sunt și uzanțele consfințite la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, care devin incidente în aplicarea art. 1 alin. (2) din Codul civil și art. 5 alin. (3) din Codul de procedură civilă, situate în ierarhie imediat subsecvent prevederilor legale, și potrivit cu care, în procedura de desemnare a candidatului la funcția de președinte CSM, Secția pentru Judecători a oferit de fiecare dată Plenului CSM spre validare o propunere pentru această funcție, orice blocaj anterior fiind rezolvat în interiorul Secției pentru Judecători și nefiind exportat înspre Plenul CSM.

(vi) Deși s-ar putea susține că în virtutea necesității asigurării continuității și stabilității instituționale pentru garantarea bunei funcționări a instituției și a serviciului public pe care aceasta îl îndeplinește se impune aplicarea procedurii interimatului, în realitate este de observat, pe de o parte, că o asemenea procedură devine aplicabilă numai în cazuri anume prevăzute de lege, în cazul Consiliului Superior al Magistraturii, de însăși legea fundamentală, fiind o autoritate de rang constituțional.

Pe de altă parte, un asemenea instrument a fost recunoscut de legiuitor și aplicat exclusiv în contextul unui exercițiu normal și de bună-credință al drepturilor, pentru acoperirea unor vacanțe temporare și firești în succesiunea logică a unor proceduri legale și nicidecum pentru acoperirea unor situații neprevăzute de lege și generate printr-un artificiu juridic, prin manifestarea de către autoritatea respectivă a unei conduite neloiale în exercitarea dreptului dincolo de limitele externe și interne în care el a fost acceptat.

Astfel, se constată cu ușurință că procedura interimatului este incompatibilă cu ipoteza de față, principiul continuității și stabilității instituționale intrând în coliziune cu regula limitării temporale a mandatului președintelui CSM și cu interdicția reînnoirii acestuia. Prin urmare, principiul continuității instituționale prin apelarea la un mechanism neprevăzut de lege nu este propriu instituției Consiliului Superior al Magistraturii, în considerarea reglementării de rang constituțional exprese și fără echivoc.

**2. În al doilea rând,** situația interimatului asigurat de președintele în funcție până la data de 06 ianuarie 2022, consfințită prin Hotărârea Plenului nr. 211/16 decembrie 2021, reprezintă în realitate o nesocotire a dispozițiilor constituționale și legale în vigoare, Hotărârea Plenului echivalând în mod practic cu prelungirea sau reînnoirea mandatului unui fost președinte CSM:

(i) Potrivit art. 133 alin. (3) din Constituția României, *“Președintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistrații prevăzuți la alineatul (2) litera a)”*. Se observă, așadar, că textul constituțional interzice repetarea mandatului de președinte de către același membru CSM, care nu poate deține această funcție mai mult de 1 an, orice alt mecanism care ar conferi posibilitatea exercitării din

nou de către un fost președinte CSM a acestei funcții reprezentând o încălcare a voinței legiuitorului constituant.

Spiritul Constituției și legii în sensul ca mandatul de președinte CSM să fie de 1 an a constat tocmai în prevenirea luptelor interne pentru putere și a abuzului de putere.

(ii) De altfel, privind istoric-teleologic prevederea constituțională referitoare la durata mandatului președintelui CSM, se constată că, în urma inițiativei de revizuire a Constituției din anul 2011, prin Proiectul de lege aferent se propunea reglementarea explicită a posibilității de reînnoire a mandatului președintelui CSM o singură dată și imposibilitatea prelungirii mandatului acestuia. Respectiva propunere de modificare a fost, însă, declarată nes constituțională prin Decizia nr. 799/17 iunie 2011 (publicată în Monitorul Oficial nr. 440/23.06.2011), iar inițiativa de revizuire a Constituției a rămas nefinalizată.

Ulterior, în cursul anului 2012, analizând durata mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 22/17 ianuarie 2012 (publicată în Monitorul Oficial nr. 1609/09.03.2012) a statuat că *“durata mandatului membrilor aleși ai Consiliului Superior al Magistraturii a fost stabilită la 6 ani, iar, pentru președinte, legiuitorul constituant derivat a ales mandatul de 1 an. Or, dacă pentru termenul de un an al mandatului președintelui voința legiuitorului constituant a fost ca acesta să nu poată fi reînnoit, Curtea constată că, a fortiori, pentru membrii aleși, prevăzând o durată a mandatului de 6 ani, legiuitorul constituant a dorit ca și acest mandat să fie unic. Aceasta este singura interpretare permisă de rolul constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii, și anume acela de "garant al independenței justiției". Astfel, unicitatea mandatului membrilor aleși ai Consiliului Superior al Magistraturii constituie o garanție a independenței acestora, fără de care rolul Consiliului ar fi grav afectat”*.

Prin urmare, se reține că prin considerentele anterior evocate, instanța de control constitutional a explicat voința legiuitorului constituant din 2003 în sensul că durata mandatului președintelui CSM este de 1 an, care nu poate fi reînnoit.

(iii) Posibilitatea prelungirii/reînnoirii unui mandat legal nu poate fi rezultatul unei interpretări și, cu atât mai puțin, al unei “inovări” sau “ingerii normative”, ci numai al unui

text legal clar și precis. Or, Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 nu are un astfel de fundament. Ca atare, se desprinde cu valoare de principiu ideea că posibilitatea reînnoirii/prelungirii unui mandat trebuie să fie prevăzută expres. De pildă, în conformitate cu prevederile art. 81 alin. (4) din Constituția României, *"nicio persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al României decât pentru cel mult două mandate. Acestea pot fi și successive"*. Așadar, în cazul funcției de Președinte al României, legiuitorul constituant **a prevăzut explicit** posibilitatea reînnoirii mandatului, inclusiv în mod succesiv, ipoteză nerecunoscută însă în cazul funcției de președinte al Consiliului Superior al Magistraturii.

Pe firul aceluiași raționament, potrivit art. 142 alin. (4) din Constituția României, *"judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia, pentru o perioadă de 3 ani"*. Se constată că, în ipoteza, funcției de președinte al Curții Constituționale, legiuitorul nu a mai introdus norma restrictivă regăsită la art. 133 alin. (3), fiind, așadar, posibilă, reînnoirea mandatului de președinte al Curții Constituționale, idee valorificată și de art. 7 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

Prin urmare, în ipoteza în care legiuitorul constituant a urmărit să recunoască posibilitatea înnoirii mandatului președintelui fie a reglementat în mod expres acest aspect, fie nu a reglementat vreo interdicție în acest sens, întocmai ca în cazul celor două situații comparative anterior evocate.

(iv) Cu referire la trimiterea pe care Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 o face la situații asemănătoare prevăzute de Constituția României pentru rezolvarea cazurilor neprevăzute de lege reținem că extinderea forței juridice a normele asupra unor situații care nu sunt reglementate se poate realiza numai pentru situații asemănătoare, care au rațiuni identice.

Or, situațiile anume prevăzute de legea fundamentală care recunosc posibilitatea prelungirii mandatului anterior au caracter special, fiind edictate în considerarea unor situații excepționale a căror vacanță trebuie acoperită, neputând fi extinse prin metoda analogiei și la ipoteza vacanței funcției de președinte CSM.

Metoda analogiei se bazează pe idea că unde există aceleași rațiuni trebuie aplicate aceleași norme juridice, trebuie dată aceeași soluție. Raționamentul respectivei metode constă în faptul că aceeași cauză trebuie să producă același efect.

Or, spre exemplu, art. 63 alin. (4) din Constituția României care prevede în mod expres posibilitatea prelungirii mandatului Camerelor până la întrunirea legală a noului Parlament vizează o situație excepțională, a cărei rațiune constă în asigurarea continuității instituționale până la validarea noii componente a Parlamentului, ipoteza fiind complet distinctă de presupusa rațiune (inexistentă de altfel) a legiuitorului constituant de a acoperi vacanța funcției de președinte CSM artificial generată ca urmare a unor inovații juridice. În ipoteza luată drept reper de comparație, vacanța mandatului este una recunoscută, acceptată și pentru care legiuitorul constituant a înțeles să-i confere cuvenita și speciala reglementare.

În plus, se observă că textul art. 63 alin. (4) din Constituția României instituie limite ale mandatului pe durata prelungirii acestuia, ceea ce nu face și Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021.

Aceeași rațiune se regăsește și în ipoteza reglementată de art. 83 alin. (2) din Constituția României, vacanța funcției de Președinte al României urmând a fi acoperită prin prelungirea explicită a mandatului expirat, pentru o perioadă limitată de timp.

Tot astfel și în cazul prevăzut de art. 110 alin. (4) din Constituția României, text care recunoaște expres posibilitatea prelungirii mandatului Guvernului până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern, ipoteză în care, de asemenea puterile Guvernului pe durata prelungirii sunt limitate.

Ca atare, situațiile presupus asemănătoare invocate în Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 nu pot fi acceptate ca și repere corecte de comparație pentru presupusa lipsă legislativă a situației de vacanță a funcției de președinte CSM întrucât nu vizează situații similare la care se poate apela pentru complinirea unor lacune legislative, având rațiuni total diferite față de ipoteza în discuție și reglementând ipoteze firești de vacanță a unor funcții, pe care legiuitorul constituant le-a prevăzut și acceptat ca posibil de apărut în sfera relațiilor juridice și cărora le-a dat cuvenita rezolvare temporară.

Or, în ipoteza Consiliului Superior al Magistraturii, legiuitorul constituant nu a manifestat ignoranță ori omisiune în reglementare, nelăsând o lacună legislativă pentru ipoteza vacanței funcției de președinte întrucât acesta nu a conceput ivirea unei atare situații de vreme ce a reglementat, la nivel de lege fundamentală, principiul rotației membrilor la funcția de președinte, în condițiile în care numărul membrilor judecători potențiali candidați la această funcție este îndestulător, chiar excedentar față de numărul anilor ce presupun alegerea unui președinte CSM.

De altfel, este și greu de imaginat că legiuitorul constituant a evaluat și reglementat extrem de atent și riguros potențialele situații de vacanță a unor funcții din cadrul diferitelor autorități publice de rang constituțional din interiorul celorlalte puteri ale statului, însă a omis chiar autoritatea publică a Consiliului Superior al Magistraturii. În realitate, rațiunea reglementărilor respective, evocate de Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021, au la bază rezolvarea unor situații factuale firești, care pot apărea în succesiunea normală și legală a procedurilor de alegeri (alegerea Parlamentului, Președintelui) în vreme ce în cazul Consiliului Superior al Magistraturii astfel de împrejurări sunt excluse de plano, nefiind nici prevăzute și nici acceptate de legiuitorul constituant. Prin urmare, diferite “inovări” sau “ingerii normative”, precum cea consfințită prin Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021, nu pot fi acceptate, neavând niciun fundament legal.

Mai trebuie precizat în acest context faptul că situațiile anterior evocate sunt reglementate de însăși legea fundamentală și reprezintă norme cu caracter de excepție, fiind edictate în considerarea unor rațiuni speciale și a unor împrejurări excepționale, astfel că urmează a se aplica în mod strict numai situațiilor ce formează obiect de reglementare al acestora (*exceptio est strictissimae interpretationis*).

(v) În ceea ce privește distincția dintre termenii “prelungire” și “reînnoire” ce pare a susține din perspectiva Hotărârii Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 exercitarea în continuare a mandatului de președinte CSM, în condiții de interimat, întrucât art. 133 alin. (3) din Constituția României interzice în mod expres numai reînnoirea mandatului, iar nu și prelungirea acestuia, apreciem că o asemenea distincție este artificială, omițând deliberat din

analiză și consecințe faptul că o prelungire ad interim a mandatului președintelui încalcă prevederea constituțională vizând durata mandatului de 1 an.

Trimiterea la art. 140 alin. (4) din Constituția României care interzice în mod expres atât prelungirea, cât și reînnoirea mandatului consilierilor de conturi nu poate constitui un argument valid întrucât, pe de o parte, textul vizează calitatea de membru al Curții de Conturi, iar nu calitatea de președinte al acestei instituții. Pe de altă parte, și art. 133 alin. (4) din Constituția României stabilește că durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani, al cărui moment de expirare constituie o dată fixă, certă, periodică, astfel cum a statuat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 374/2 iunie 2016 (paragr. 46) (*“o atare împrejurare nu produce, însă, nicio consecință juridică asupra duratei mandatului membrilor Consiliului, deci asupra mandatului organismului colegial, care **va expira la împlinirea termenului de 6 ani.** Persoana care dobândește calitatea de membru al Consiliului și ocupă locul rămas vacant va exercita funcția publică pentru restul de mandat rămas până la expirarea acestui termen, când se vor organiza alegeri generale, conform procedurii stabilite de lege”*). Iar, în paragraful 60 al deciziei evocate se arată că *“mandatul membrilor săi expiră la împlinirea termenului de 6 ani, deci la aceeași dată pentru toți Membrii”*. Așadar, și în cazul membrilor CSM, durata mandatului este fixă, respectiv 6 ani, fără posibilitatea prelungirii sau reînnoirii.

Cu toate acestea, în discuție fiind calitatea de președinte CSM, trimiterea la art. 140 alin. (4) din Constituția României este eronată, neputându-se aplica anumite prevederi constituționale la ipoteze total diferite și care conțin o cu totul altă rațiune decât cea pentru care ele au fost edictate. Așadar, nu este suficientă raportarea la anumite norme presupus asemănătoare pentru a descifra sensul exact al altor dispoziții legale ori rațiunea legiuitorului, ci important este ca metodele de interpretare a normelor juridice să rămână fidele regulilor de aplicare a acestora.

(vi) În cele din urmă, făcând apel inclusiv la cutumele instituite la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, se constată că, în cazul funcției de vicepreședinte CSM, atât Constituția României, cât și Legea nr. 317/2004 nu mai interzic posibilitatea de reînnoire a mandatului din considerente rezultate din numărul mai mic al procurorilor ce alcătuiesc Secția

pentru Procurori raportat la numărul anilor ce presupun o asemenea funcție. În aceste condiții și în lipsa unei interdicții explicite de reînnoire a mandatului de vicepreședinte în persoana aceluiași membru, cutuma instituită la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii a constat întotdeauna în evitarea repetării mandatului de vicepreședinte de către același membru procuror doi ani consecutiv.

Apreciem, astfel, cu atât mai mult că, în cazul funcției de președinte, caracterizată de interdicția constituțională expresă a reînnoirii mandatului, că nu este de conceput o funcționare constituțională și legală a instituției Consiliului Superior al Magistraturii prin exercitarea mandatului aferent acestei funcții de către același membru, doi ani consecutivi.

### **3. Vulnerabilități**

Având în vedere considerentele anterior expuse, apreciem că toate procedurile, activitățile, actele derulate, desfășurate ori adoptate de Consiliul Superior al Magistraturii în condițiile funcționării acestuia sub auspiciile Hotărârii Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021 sunt vulnerabile din punct de vedere al legitimității și autorității acestora, generând potențiale consecințe cu un impact negativ major asupra activității sistemului judiciar, asupra carierei profesionale a magistraților, precum și a întregului sistem de raporturi ce implică rolul și, astfel, participarea Consiliului Superior al Magistraturii.

### **4. Propuneri**

În calitatea noastră de judecători și membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, aleși pentru a veghea la respectarea Constituției și a legilor, aducem în atenția membrilor CSM neregularitățile și vulnerabilitățile enunțate și solicităm **reconsiderarea soluției adoptate prin Hotărârea Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021** privind *exercitarea funcției de președinte CSM ad interim, până la alegerea unui nou președinte, de către președintele în funcție, dacă, până la data de 06.01.2022 inclusiv, nu se alege un nou președinte.*

În considerarea a înseși Hotărârii Plenului CSM nr. 211/16 decembrie 2021, apreciem că se impune **organizarea de noi alegeri în cadrul Secției pentru Judecători**, condiția *sine qua non*

pentru alegerea unui nou președinte fiind organizarea ședinței de alegeri, urmând ca, până la acel moment, conducerea Consiliului Superior al Magistraturii să fie asigurată de vicepreședintele validat, potrivit dispozițiilor legale evocate.

Menționăm că prezentul demers este circumscris exclusiv nevoii de aplicare riguroasă a dispozițiilor legale și preocupării noastre constante pentru legalitate și pentru a evita ca întreaga activitate a Consiliului Superior al Magistraturii derulată sub coordonarea unui președinte numit în condițiile anterior evocate să fie vulnerabilă, cu atât mai mult cu cât pe rolul instituției se află spre instrumentare o serie de proceduri esențiale pentru desfășurarea activității sistemului judiciar, cum ar fi spre exemplu concursul de promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Finalmente, precizăm că nu s-ar putea susține că existența unei Hotărâri a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii poate ține loc de lege ori de Constituție și cu atât mai mult să o înfrângă în litera și rațiunea ei, în calitate de judecători revenindu-ne obligația de a veghea la respectarea legalității în desfășurarea activității instituționale și de a ne disocia de orice încercare de corupere a voinței legiuitorului.

**Judecător Gabriela Baltag**

**Judecător Evelina Oprina**